

Till Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

YTTRANDE ÖVER MBL-UTGÅVA AV REVIDERAD VERKSAMHETSPLAN MED BUDGET FÖR 2007

Som vanligt har den tid som getts handikapprådet att behandla ett förslag till verksamhetsplan varit alldeles för kort för att vi ska ha kunnat penetrera det på ett sätt som vi kan känna oss nöjda med. Den föredragning som hade utlovats vid rådets senaste möte fick dessutom ställas in eftersom föredraganden hade andra uppdrag som måste prioriteras.

Handikapprådet har diskuterat innehållet vid sitt möte den 10 maj och enades om att framföra i huvudsak två synpunkter. Den ena gäller verksamhetsplanens strukturella uppbyggnad, den andra aktivitetsplanen för upphandling och konkurrens. Vi ger också några kritiska synpunkter på de mått som är tänkta att användas för att mäta måluppfyllelse.

Verksamhetsplanens strukturella uppbyggnad

Stadsledningens direktiv till nämnder och bolag angående arbetet med verksamhetsplan och budget innebär en hård styrning alltifrån övergripande inriktningsmål till s.k. ”ska-uppdrag”. Stadens handikappolitiska program, ett av mer än 60 övergripande styrdokument, har visat sig inte kunna fogas in i den tillämpade strukturen på ett naturligt sätt. Eftersom det dokumentet är avsett att vara ett styrdokument som ska göra Stockholm till världens mest tillgängliga huvudstad år 2010, är dess dåliga genomslag synnerligen allvarligt. Det försvarar också för handikappråden att bedriva ett systematiskt och strukturerat arbete med de handikappolitiska frågorna.

De övergripande inriktningsmål som kommunfullmäktige har formulerat för 2007 års verksamhetsplan ger inga incitament att integrera handikappolitiska aspekter i arbetet. Till detta kommer att årets verksamhetsplan nästan helt och hållet saknar ”ska”-krav med fokus på handikappaspekter. Inte minst anmärkningsvärt är detta för området Stöd och

service till personer med funktionsnedsättning. En jämförelse med antalet ”ska-krav” inom området Äldreomsorg ger många tankeställare.

Konsekvensen av de centrala direktiven och avsaknaden av handikappolitiska ”ska-uppdrag” blir att man också i nämnders och bolags verksamhetsplaner inte uppmärksammar det handikappolitiska programmet och det förhållandet att praktiskt taget samtliga verksamhetsområden har handikappaspekter.

Handikapprådet kan bara beklaga detta men utgår från att det magra innehållet i förslaget till reviderad verksamhetsplan för Rinkeby-Kista inte ska hindra att viktiga handikappolitiska frågor inom vår stadsdel kommer att behandlas under året. Exempel på sådana är den fysiska miljön och stadens mål för år 2010, behovet av bostäder och stödinsatser för personer med fysiska och psykiska, inklusive neuropsykiatriska, funktionsnedsättningar, arbetet med individuella planer och uppsökande verksamhet. Positivt är att behovet av särskilda insatser för bl.a. flyktingar med funktionsnedsättning ska särskilt uppmärksammas. Handikapprådet förutsätter att vi bli delaktiga i det arbetet.

Aktivitetsplan för upphandling och konkurrens

Enligt fullmäktiges beslut ska all verksamhet som inte är myndighetsutövning och strategiska ledningsfunktioner upphandlas i konkurrens eller erbjudas medborgarna genom valfrihetssystem. En aktivitetsplan med tidsangivelser redovisas som en bilaga till den reviderade verksamhetsplanen för vår stadsdel.

Handikapprådet välkomnar att medborgarnas valfrihet är i fokus för förändringsarbetet. Det innebär för det område vi har att intressera oss särskilt för att vi som lever med funktionsnedsättning själva ska kunna avgöra inte bara om kommunen eller något kooperativt eller privat företag ska ha ansvaret för de insatser vi behöver utan rimligen också, och framför allt, vilka insatser det är fråga om. Givetvis är vi positiva till detta.

Men vi måste understryka att förändringsarbetet ska bedrivas i samverkan med berörda handikappföreningar så som SoL och LSS föreskriver. Handikapprådet kan förmedla sådana kontakter men har inte befogenhet att uttala sig för enskilda föreningars uppfattning i för dem särskilt viktiga frågor. Föreningarna, vars medlemmar har de erfarenheter som måste beaktas i upphandlingsunderlagen, är nödvändiga samarbetspartner om upphandlingarna ska få avsett resultat.

Valfriheten inom områdena Stöd och service till personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri gäller givetvis de medborgare som insatserna riktar sig till. Det är de som ska avgöra om någon förändring överhuvudtaget ska göras vad gäller ansvaret för driften av de insatser de redan har och hur den i så fall ska gå till. Det betyder att en verksamhet som brukarna (och/eller deras företrädare) är nöjda med ska kunna bedrivas vidare i oförändrad form, om brukarna så önskar. Varken konkurrensutsättning, avknoppning eller utmaningsrätt får hindra denna valfrihet. Tidigare erfarenheter av konkurrensutsättning av befintlig verksamhet inom omsorgsområdet är tyvärr inte goda.

För flertalet av de personer vi företräder är kontinuitet och trygghet livsavgörande kvaliteter. Konkurrensutsättning och utmaningsrätt kan inte garantera sådana kvaliteter, eftersom de avtal som kommunen träffar bara får tecknas för begränsad tid, vanligtvis fyra år enligt EU:s regler. Upphandlingsproceduren måste därefter upprepas.

Valfrihet förutsätter först och främst att det finns reella alternativ att välja mellan. Inom flera delar av handikappomsorgen och socialpsykiatrin råder idag en bristsituation. Ska det gå att tala om en valfrihet måste planeringen av utbyggnaden ske i nära samverkan med de kommande brukarna så att det redan från början står klart hur de önskar att driften ska skötas. Det gäller t.ex. bostäder enligt SoL och LSS, daglig verksamhet och korttidstillsyn.

Handikapprådet förutsätter att vi blir delaktiga i utformningen av de riktlinjer som ska gälla för det fortsatta arbetet med aktivitetsplanen.

Övriga frågor

Vi vill avslutningsvis uttrycka vår oro för effekterna av att använda enbart kvantitativa genomsnittsuppgifter som mått på måluppfyllelse, vilket tycks bli fallet inom flera områden. Det gäller mått som ”förvärvsfrekvensen ska öka”, ”arbetslösheten bland ungdomar ska minska”, ”andelen invandrare som har praktik/arbete kombinerat med svenskundervisning ska öka”. Sådana mått riskerar att gynna insatser riktade mot dem som är lättast att lyckas med och lämna dem med svårigheter, t.ex. funktionsnedsättning, bakåter. Vi anser att genomsnittsmått måste kompletteras med uppgifter som belyser hur man har lyckats tillgodose behoven också för dem.

Vi måste också varna för att använda luddiga mått av typen ”kvaliteten i omsorgen ska öka”. Ska det gå att konstatera att en ökning har skett måste utgångsläget vara tydligt beskrivet men i regel finns inte de erforderliga uppgifterna. Dessutom måste utvärderingar av insatsernas kvalitet grundas på uppgifter som brukarna själva lämnar och avse kvalitetsaspekter som de själva anser särskilt betydelsefulla.

Handikapprådet önskar delta i arbetet med att utforma adekvata mätinstrument inom de områden som vi har anledning att engagera oss i.

Stockholm den 11 maj 2007

Ingrid Dalén
Handikapprådets ordförande

Enligt uppdrag

5

Mona Bergman
sekreterare